

Konuşmaya Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Speaking Attitude Scale: Validity and Reliability Study

Berna Ürün Karahan*

Abstract: Speaking is one of the four basic skills of language; It is one of the most important needs for individuals to agree an deist in society. Of course, the acquisition and healty development of this skill sholud be emphasized. Because the individual is an asset that develops and changes at any time. Considering all these, the skill acquisition process should be eamined meticuloosly. It is an issue that needs to be emphasized about what the teacher candidates who will teach the language and skills and guide their students with these skills. The purpose of this study is to develop “The Speaking Attitude Scale” designed for teacher Candidates. The sample of the study, consist of 375 randomly selected prospective teachers studying at Kafkas University Dede Korkut Education Faculty. The data of the study were collected in 2019.¹ In the study, attention was paid to volunteerism. Firstly, an item pool was created and expert opinions were received. While developing the measurement tool, exploratory factor and confirmatory factor analysis were performed respectively. According to the analysis results, it was determined that the scale consisted of 14 items and subscale. This subscale was named as the “speaking attitude”. Then, the internal consistency of the assessment instrument was calculated using Cronbach Alpha coefficient and it was found that the results obtained from the data set had considerably high reliability. Confirmatory factor analysis results also showed that the scale can be easily used in different study groups. The scale was considered valid and reliable in this sense. Speaking attitude scale; it is thought to contribute to the field as a current and new measurement tool.

Structured Abstract: Introduction: Attitude is a way of behavior that individuals acquire pertaining to an issue from past to today. Experiences and environment are significant in determining the attitude. The individuals’ having negative or positive experiences about a situation affects significantly the attitude displayed towards this situation. Individuals acquire or are tried to acquire many skills during their education life. Speaking is one of these skills. In our society, generally a negative opinion takes place toward listening. This affects individuals, as well. Positive or negative speaking attitude of individuals developed through experiences and environment undermines the process of acquisition and development of speaking skill.

* Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, Dede Korkut Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü
İngilizce Unvan, Kafkas University, Dede Korkut Faculty of Education, Turkish and Social Studies Education Department.
ORCID 0000-0001-8804-7230
bernacan61@hotmail.com

¹ The data of the study were collected in 2019

Cite as/ Atıf: Ürün Karahan, B. (2020). Konuşmaya yönelik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Turkish Studies - Education*, 15(2), 1319-1327. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.41467>

Received/Geliş: 23 January/Ocak 2020

Checked by plagiarism software

Accepted/Kabul: 26 April/Nisan 2020

Published/Yayın: 30 April/Nisan 2020

Copyright © INTAC LTD, Turkey

CC BY-NC 4.0

Literature Review

Upon literature review, it was observed that there are a limited number of assessment instrument developed or adapted in order to reveal the speaking attitudes of students in Turkey. However, it is also thought that the up-to-date and new assessment instruments would provide a more successful assessment and evaluation possibility in this area. For this purpose, it is considered that there is a need for an attitude scale in order to determine the speaking attitudes among teacher candidates. The purpose of the study was to develop an attitude scale for revealing the speaking attitudes of teacher candidates.

Method

“The experimental process was adapted in the study as the factor analysis was implemented by conducting the trial study on suitable sample for developing the scale” (Yurdugül, 2012: 8). In order to develop the scale, the literature, student and teacher views, the thoughts of professional and competent people, as well as the construct validity analysis were used. While developing the data collection tool, following four steps that include the scale development process were pursued (Büyüköztürk, 2012). 1) Defining the problem: the problem and the aim of the research were formed, 2) Writing the Items: the item pool was shaped in accordance with the aim of the study. At this stage, a total of 30 items were obtained from the data obtained from the literature, teachers and student opinions teachers, and texts including the feelings and thoughts collected from the students on speaking. 3) Expert View: Views of 7 professionals including 3 Turkish language education specialists, 2 specialists in the field of Educational Sciences, and 2 Turkish teachers were taken and the necessary revisions of the scale were made. 4) Analysis: the sample was divided into two at first and 14 items were obtained finally by conducting factor analysis separately and omitting items which were similar in terms of meaning and had a factor loading below .5. After executing CFA on these items, the Cronbach alpha value of the scale was determined, and it was decided that this scale is valid and reliable.

The scale has a 5-point Likert structure and the scoring is respectively ranged as “strongly agree”, “agree”, “indecisive”, “disagree”, and “strongly disagree”. While the highest score to be obtained from the scale is 30, the lowest score is 14. The sample of the study, consist of 375 randomly selected prospective teachers studying at Kafkas University Dede Korkut Education Faculty.

Findings and Discussion

The data obtained were subjected to the explanatory factor analysis at first. The items which had a factor loading of less than 0.45 and were similar to each other were omitted as a result of the analysis. At this stage, 14 items having a factor loading less than 0.45 and being similar to each other were omitted from the scale. Therefore, the data were collected from 135 teacher candidates at first in this study. Then, the data were collected again from 240 teacher candidates in order to provide the construct validity of the assessment instrument.

Conclusion and Suggestions

Consequently, factor analysis was studied again with the 14 items obtained. According to the explanatory factor analysis results; it was decided that the scale was made up of a single factor by considering the *Kaiser's eigenvalue-greater-than-one* rule for this set of data and consistent result of the scree plot. This factor accounts for 41.8% of the total variance. The obtained single factor was named as “listening attitude”. The internal consistency was calculated for this single factor structure and its Cronbach alpha value was found to be .80. Thus, it could be asserted that the results obtained from the data set were considerably reliable.

At this stage, the data set was analyzed in terms of the premises at first. Because the rate of the lost values was below 5%, it wasn't considered as a problem to have these values replace with the mean (Tabachnick and Fidel, 2007). The univariate and multivariate normality and extreme values of the data set were checked. Later, by using the LISREL 8.80 (Jöreskog and Sörbom, 2006) program with SIMPLIS command language, confirmatory factor analysis was applied. The four-factor structure of the 8-item RAS was tested by using maximum likelihood method. When examining the coefficients of concordance in the analysis results, it was observed that the model was adapted to the data set very well ($\chi^2/sd = 1.70$; CFI = .97; GFI = .91; NFI = .95; NNFI = .97; RMSEA = .078).

Keywords: Turkish Education, Speaking, Attitude, Teacher Candidates, Skills.

Öz: Konuşma dilin dört temel becerisinden olup; bireylerin anlaşması ve toplumda var olması için en önemli ihtiyaçlardan biridir. Tabii bu becerinin edinimi ve sağlıklı gelişimi üzerinde durulmalıdır. Zira birey, her an gelişen ve değişen bir varlıktır. Tüm bunlar dikkate alındığında beceri edinimi süreci titizlikle incelenmelidir. Özellikle dili ve becerilerini öğretecek ve bu becerilerle öğrencilerine yol gösterecek öğretmen adaylarının dilin becerileri ile ilgili durumlarının ne olduğu üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu çalışma ile öğretmen adayları için “Konuşmaya Yönelik Tutum Ölçeği” geliştirmek amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini Kafkas Üniversitesi Dede Korkut Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören, rastgele yöntemle seçilmiş 375 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri 2019’da toplanmıştır.² Çalışmada gönüllülük esasına dikkat edilmiştir. Öncelikle madde havuzu oluşturulmuş ve uzman görüşleri alınmıştır. Ölçme aracı geliştirilirken sırasıyla açıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, ölçeğin 14 madde ve 1 alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Bu alt boyut, “konuşma tutumu” olarak adlandırılmıştır. Daha sonra ölçme aracının iç tutarlığı Cronbach Alpha ile hesaplanmış ve bu veri setinden elde edilen sonuçların oldukça yüksek güvenilirliğe sahip olduğu görülmüştür. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçları da ölçeğin farklı çalışma gruplarında da rahatlıkla kullanılabileceğini göstermiştir. Ölçek bu anlamda geçerli ve güvenilir sayılmıştır. Konuşmaya yönelik tutum ölçeği; güncel ve yeni bir ölçme aracı olarak alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Konuşma, Tutum, Öğretmen Adayı, Beceri.

Giriş

Dil ve dilin becerileri ile bu becerilerin eğitim öğretim süreçleri hep üzerinde durulan kavramlardır. Dilin tüm özellikleri içinde en önemlisi insanın hayatını devam ettirmesini ve kültürünü aktarmasını sağlamasıdır. “İnsanlığa adanmışlık sürecinde dünü, bu günü etkili bir şekilde yaşatan ve de yaşayan, yazılı sözlü hayatın vazgeçilmez olan dil, en iyi araç olmuştur. Bu süreçte insan, iletişimle tanışmış ve bu becerinin gereklerini yerine getirmek için dilin zenginliklerini yaratma aşamasında cömertçe davranışlar sergilemekten kaçınmamıştır” (Özkan ve Kinay, 2015: 1291).

Konuşma; iletişim kurmak için bir ihtiyaç olduğu kadar bireyin hayatını sürdürmesi için de gerekli bir beceridir. Zira kendini ifade etmek sosyalleşmenin de özelliklerindedir. Konuşmanın tanımlarına bakacak olursak; “Dil, damak, diş, ses teli, dudak, gırtlak, ağız gibi organlar yardımıyla gerçekleşen, insanın diğer insanlarla anlaşabilmesini ve haberleşmesini sağlayan bir davranış biçimidir. Başka bir ifadeyle konuşma sözlerin sesler yardımıyla ifade edilidir” (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2007: 247).

Kılınç ve Şahin’e (2013: 25) göre konuşma, “bireylerin toplumsal ilişkiler kurmaları ve bu becerileri geliştirebilmeleri için gereklidir. Eğer bireyin konuşma becerisi zayıfsa diğer dil becerileri de olumsuz yönde etkilenir”.

Konuşma becerisi bireyin toplumla iletişimi, anlaşması ve hayatta başarılı olması için edinmesi gereken bir beceridir. Aynı zamanda anlamak, anlaşmak ve etkileşim içinde olmak da bu becerinin sağlıklı gelişimi ile mümkündür.

Bireyin aile ve çevresi ile birlikte düşünülmesi gerekir. Bu durumda edindiği tecrübe ve yaşantılar bir süre sonra tutumlara dönüşür. “Tutum, belirli bir öğrenim durumuyla ilgili duygu ve davranışların bir kombinasyonu olarak tanımlanır” (Stanfield, 2006: 4). Tutum, bireyin herhangi bir konuyla ilgili geçmişten bugüne edindiği davranış şeklidir. Bireyin öğrenme sürecinde edindiği olumlu ya da olumsuz tecrübeler tutumları belirler. Bu nedenle bireyin davranış kazanımı sürecinde olumlu tecrübeler tutumlar edinmesi önemlidir. Bağcı’ya (2007) göre ise tutum, bir durum, olay, nesne ya da kişi karşısında belli bir tavır ortaya koymaktır. Bu özellik, bireyin kişilik özellikleri, içinde yetiştiği ve yaşadığı toplum, kültür ortamı, bilgi birikimi ve yaşantılarla şekillenir. Burada

² Çalışmanın verileri 2019’da toplanmıştır.

dikkat çeken durumla ilgili olumlu ya da olumsuz davranış sergilemenin bireyin tutumuyla ilgili olmasıdır.

Tutum, bireyin hayatını şekillendirebilecek güçte bir kavramdır. Özellikle öğretim sürecinde bu kavramın dikkate alınması gerekir. “Tutum davranışın oluşmasında etkenlerden sadece biri, ancak önemli bir etkidir. Herhangi bir konuyla ilgili olarak tutumun öğretim sürecinde olumlu olmasını sağlarsak, istediğimiz hedeflere ulaşmak çok daha kolay olabilecektir” (Şahinli, 2008: 27). Bir beceri ile ilgili bir alışkanlık toplumun o beceriye karşı tutumunu da etkiler (Aydoğan, 2008; Kağıtçıbaşı, 1999; Morgan, 1991).

Konuşmaya yönelik tutumun belirleyici olduğu bir aşama da öğretim sürecidir. Bireyin eğitim öğretim hayatı ile sosyal hayatında karşısına sürekli ihtiyaç duyacağı iletişim becerisinin temelinde konuşma, anlama ve anlaşma vardır. Bu süreçte bireyin aile, çevre ve okulda edindiği davranışlar tutumların belirlenmesinde etkili olur. Bu nedenle konuşmaya yönelik olumlu tutum geliştirme ve bu becerinin sağlıklı edinimi dikkate alınması gereken bir konudur.

Tüm bu tanımlar ve açıklamalar dâhilinde konuşmanın ve konuşma becerisine yönelik tutumun araştırılmaya değer olduğu görülmektedir. Özellikle bireysel ve toplumsal iletişim problemlerinin ciddi sonuçlara vardığı günümüzde konuşma becerisi ile ilgili çalışmaların artması gereğini gündeme getirmiştir.

Araştırmanın Amacı

Konuşma ve konuşmaya yönelik tutumun araştırılmaya değer konular olduğu düşünülmektedir. Alan yazın incelendiğinde bu alanda yapılan çalışmaların üniversite öğrencilerinin iletişim, etkileşim ve konuşma becerisinin farklı boyutlarının ele alındığı tespit edilmiştir (Sevim, 2012; Yıldız ve Yavuz, 2012; Aydın, 2013; Kinay ve Özkan, 2014; Owen ve Bugay, 2014; Sübaşı, 2016). Bu durum öğretmen adaylarının konuşmaya yönelik tutumlarının ölçülmesine yönelik ihtiyacın karşılanması gerekliliğini ortaya koymuştur. Dolayısıyla konuşmaya yönelik yeni ve güncel bir ölçme aracına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Zira güncel, geçerlik ve güvenilirliği yüksek ölçme araçlarının alana katkı sağlaması mümkündür (Doğan ve Çermik, 2016).

Araştırmanın Problemi

Alan yazın tarandığında, Türkiye’de öğrencilerin konuşmaya yönelik tutumlarını ortaya koymak üzere geliştirilen ya da uyarlanan sınırlı sayıda ölçme aracı olduğu ve öğretmen adaylarının konuşmaya yönelik tutumlarını ölçmek için güncel bir ölçme aracının olmadığı görülmektedir. Bu nedenle, güncel ve yeni ölçme araçlarının bu alanda daha başarılı ölçme ve değerlendirme imkânı sağlayacağı ve ihtiyacı karşılayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla öğretmen adaylarının konuşmaya yönelik tutumlarının belirlenebilmesi için, bir tutum ölçeğine ihtiyaç olduğu dikkat çekmiştir. Bu araştırmada, öğretmen adaylarının konuşmaya yönelik tutumlarını ortaya koymaya yönelik bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu anlamda, geliştirilen ölçeğin alana katkıda bulunması beklenmektedir. Zira dil becerilerini sağlıklı kullanan bir öğretmenin, öğretme ve öğrenme süreçlerinde öğrencilerine daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

“Araştırmada, ölçek geliştirmede uygun örneklem üzerinde deneme çalışması yapılarak faktör analizi gerçekleştirildiği için deneysel süreç benimsenmiştir” (Yurdugül, 2012: 8). Ölçeğin geliştirilmesinde alan yazından, öğrenci ve öğretmen görüşlerinden, alanında yetkin uzman kişilerin düşüncelerinden ve yapı geçerliliği analizlerinden yararlanılmıştır. Veri toplama aracı geliştirilirken, ölçek geliştirme sürecini içeren şu dört aşama (Büyüköztürk, 2012) takip edilmiştir: 1. Problemi Tanımlama: Araştırma problemi ve amacı biçimlendirilmiştir. 2. Madde Yazımı: Madde havuzu araştırmanın amacına uygun olarak şekillendirilmiştir. Bu aşamada, alan yazın, öğretmen ve öğrenci görüşleri ile öğrencilerden toplanan konuşma ile ilgili duygu ve düşüncelerini içeren metinlerden

oluşan verilerden toplam 30 madde elde edilmiştir. 3. Uzman Görüşü: 3 Türkçe eğitimi uzmanı, 2 Eğitim Bilimleri alanında uzman ve 2 Türkçe öğretmeni olmak üzere 7 uzmandan görüş alınmış ve ölçekte gerekli düzenlemeler yapılmıştır. 4. Analizler: Örneklem önce ikiye ayrılmış ve ayrı ayrı faktör analizi yapılarak birbirine anlamca benzeyen ve faktör yükü ,5'in altında olan maddeler ölçekten çıkarılarak son haliyle 14 madde elde edilmiştir. Bu maddelerle DFA yapıldıktan sonra ölçeğin Cronbach alfa değeri belirlenerek geçerli ve güvenilir olduğuna kanaat edilmiştir.

Ölçek 5'li likert yapıda olup puanlamalar “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde sıralanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 70, en düşük puan ise 14'tür.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın örneklemini Kafkas Üniversitesi Dede Korkut Eğitim Fakültesi öğrencileri oluşturmuştur. Daha sonra çalışma evreninden seçkisizlik yoluyla öğrencilerden 1. aşama için toplam 140 ve 2. aşama için 235 öğrenci seçilmiştir.

Ölçme Aracının Geliştirilmesi

Bu çalışmada ilk olarak 140 öğretmen adayından veri toplanmıştır. Daha sonra, ölçme aracının yapı geçerliğini sağlamak için 235 öğretmen adayından yeniden veri toplanmıştır. Dolayısıyla, Konuşmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlik çalışması açılımlı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizleri ile yapılmıştır. Verilerle öncelikel açılımlı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda faktör yükü 0,45'ten düşük olan ve birbirine benzeyen 16 madde ölçekten çıkarılmıştır.

Açılımlı Faktör Analizi

Konuşmaya Yönelik Tutum ölçeği geliştirilirken öncelikle 140 kişiden toplanan veri seti ile açılımlı faktör analizi yapılmıştır.

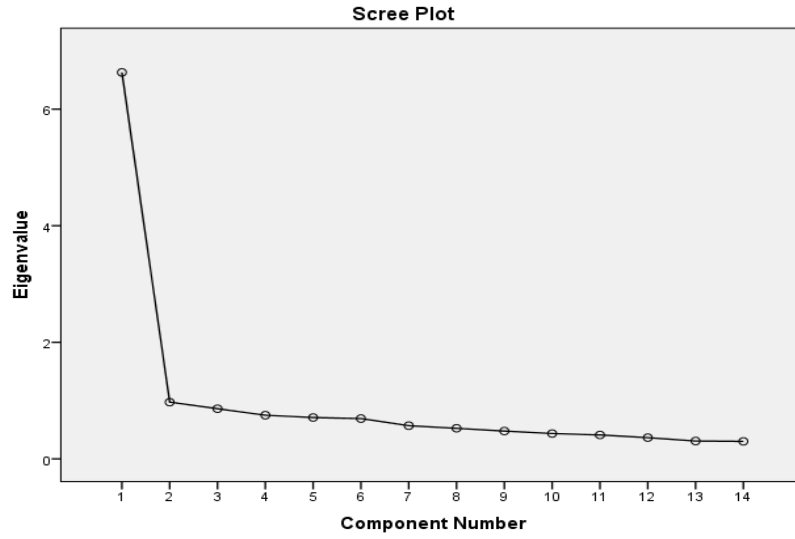
Bulgular

Elde edilen verilerle, faktör analizi öncesinde, bu analize uygun olup olmadığına bakılmıştır. Bunun için KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değeri dikkate alınmıştır (Eroğlu ve Kalaycı, 2008). (Konuşmaya Yönelik Tutum Ölçeği) KOYTÖ'nün ilk analizinden elde edilen veriler göre ölçeğin KMO değeri 0,93 bulunmuştur. “KMO katsayısı 1'e yaklaştıkça verilerin analize uygun olduğu, 1 olmasında ise mükemmel bir uyum olduğu anlamına gelir. Verilerin faktör analizine uygunluğu için KMO katsayısının en azından 0,60'tan yüksek olması beklenir” (S. Kırmızı, 2012). Çalışma sonucunda elde edilen değer ışığında örneklemin yeterli olduğu sonucuna varılmıştır. Bartlett Sphericity testi verilerin çok değişkenli normal dağılımını incelemek için kullanılan bir tekniktir (Eroğlu ve Kalaycı, 2008). Elde edilen Ki-kare test istatistiğinin anlamlı olması verilerin çok değişkenli normal dağılım gösterdiğinin kanıtıdır. Elde edilen veriler, Bartlett küresellik testi (Bartlett test of Sphericity) değerine göre incelenmiştir. Bu test sonucuna göre Approx Chi-Square=523,37 olarak tespit edilmiştir. Bartlett küresellik testinin sonucu 0,05 düzeyinde anlamlı çıkmıştır (p=0,000). Bartlett testinin anlamlı olması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu ifade eder (Büyüköztürk, 2012). Bu sonuç ışığında verilerin faktör analizine uygun olduğu tespit edilmiştir.

İlk olarak faktör çıkartma yöntemi olarak Principal Axis Factoring metodu kullanılarak faktör analizi 30 madde ile çalıştırılmıştır. Principal Axis Factoring metodu sosyal bilimlerde en sık kullanılan faktör analizi yöntemidir (Warner, 2012) ve faktör analizi yapılırken PCA değil Principal Axis Factoring metodunun kullanılması daha uygun görülmektedir (Matsunaga, 2010; Warner, 2012).

Elde edilen bulgulara göre faktör yükleri ,45'in altında olan ve birbirine anlamca benzeyen maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Örneğin, “Konuşma bana sıkıcı gelir” ve “Konuşma zaman

kayıbdır” maddesine anlam olarak benzer olduğu için, madde yükü diğerlerine oranla küçük olduğu da dikkate alınarak ölçekten çıkarılmıştır.

Şekil 1. Ölçeğin Tek Faktörlü Yapısını Gösteren Yamaç-Birikinti Grafiği (scree plot)

Sonuç olarak elde edilen 14 madde ile yeniden faktör analizi yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucuna göre, bu veri seti için, Kaiser’in özdeğeri 1’den büyük olma kuralı göz önüne alınarak ölçeğin tek faktörden oluştuğuna karar verilmiştir. Bu tek faktör toplam varyansın %47,36’lık kısmını açıklamaktadır. Elde edilen faktör “konuşma tutumu” olarak adlandırılmıştır. Bu faktör için iç tutarlılık hesaplanmış ve Cronbach alpha değeri ölçeğin tamamı için .91 olarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak, veri setinden elde edilen sonuçların oldukça güvenilir olduğu söylenebilir. Bu sonuçlara göre her bir maddenin, bu tek faktör üzerindeki yük miktarı, Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: KOYTÖ’de Yer Alan Maddeler ve Faktör Yükleri

Maddeler	Faktör
4. Konuşmak sosyalleşmek için gereklidir.	,702
6. Konuşmak iletişimin öncelikli adımıdır.	,691
7. Hayatta başarılı olabilmek için iyi bir konuşmacı olmak gerekir.	,679
8. Konuşmada iyi olduğumu düşünüyorum.	,687
9. Konuşurken, kendimi ifade edebildiğim için mutlu oluyorum.	,682
13. Konuşmak benim için önemli bir ihtiyaçtır.	,661
15. İyi bir konuşma doğru iletişimin anahtarıdır.	,657
17. Konuşma yapmadan önce çok iyi bir hazı yaparım.	,565
18. Konuşmak, duygularımı anlatmanın en kolay yoludur.	,767
20. Konuşmak benim için nefes almak gibidir.	,653

21. Konuşmak kültürün aktarımı için önemlidir.	,755
22. Konuşmak benim için eğlencelidir.	,807
23. Konuşmanın mesleğimde önemli bir kapsamı beni mutlu eder.	,766
30. Konuşurken beden dilimi kullanmayı severim.	,486

Tablo 1 incelendiğinde “Konuşmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin” faktör yüklerinin .45 ile .75 arasında değerler aldığı görülmektedir. (Ölçek oluşturulurken yazılan olumsuz maddeler yapılan analizler sonucunda gereken değerleri vermedikleri için ölçekten atılmışlardır). “Bir yarısı olumlu diğer yarısı olumsuz maddelerden oluşan test tipi genellikle, rastgele işaretleme yapanları ayıklamak için kullanılıyor olsa da, Türkçede tersine dönmüş (reverse) ifadeleri anlamakta bazı sorunlar yaşanabiliyor. Bir testteki toplam maddelerin yarısı olumlu diğer yarısı olumsuz olacak şekilde madde yazılmaktan kaçınılmalıdır” (Şeker ve Gençdoğan, 2006: 8). Faktör yüklerinin yeterli sayılması için .45 değeri ölçüt olarak alınmıştır. “Faktör yük değerinin 0.45 ya da daha yüksek olması madde seçimi için iyi bir ölçüdür. Ancak uygulamada az sayıda madde için bu sınır değer 0.30’a kadar indirilebilmektedir” (Büyüköztürk, 2006).

Faktör analizi sonucuna göre ölçek tek alt boyut ve toplamda 14 maddeden oluşmaktadır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

İlk aşama bittikten sonra, ölçeğin yapı geçerliğini kanıtlamak için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Dolayısıyla, 14 maddelik KOYTÖ yeni bir örnekleme üzerinde uygulanmıştır.

Çalışmanın bu aşaması için toplanan veri seti 1. ve 2. çalışmanın örnekleminin seçildiği fakat farklı öğrencilerden elde edilmiştir. Bu şekilde seçilen örneklem 235 öğrencidir.

Bulgular

Öncelikle veri seti sayıtlar açısından incelenmiştir. Kayıp değerlerin oranı %5’in altında olduğu için bu değerlerin ortalama ile yer değiştirilmesi olası görülmüştür (Tabachnick ve Fidel, 2007). Veri setinin tek değişkenli ve çok değişkenli normalligi ve uç değerleri kontrol edilmiştir. Daha sonra LISREL 8.80 (Jöreskog ve Sörbom, 2006) programı SIMPLIS komut diliyle kullanılarak, doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. 14 maddelik KOYTÖ’nün tek faktörlü yapısı en yüksek olabilirlik kestirim yöntemi kullanılarak test edilmiştir. Analiz sonuçlarında uyum katsayılarına bakıldığında modelin veri setine iyi uyum sağladığı görülmüştür ($\chi^2/sd = 1,70$; CFI = .97; GFI = .91; NFI = .95; NNFI = .97; RMSEA = .078). Elde edilen değerlere göre ölçek farklı örneklem grupları için de kullanılabilir derecede geçerli ve güvenilirdir.

Tartışma

Çalışmada, öğretmen adaylarının konuşmaya yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla tek alt boyut ve 14 maddeden oluşan bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçek 5’li likert yapıda olup; ölçekten alınabilecek en yüksek puan 70, en düşük puan ise 14’tür.

Elde edilen 14 madde ile yapılan faktör analizine bu veri setinde, Kaiser’in özdeğeri 1’den büyük olma kuralı ve yamaç-birikinti grafiğinin (scree plot) tutarlı sonucu da dikkate alınarak, ölçeğin tek faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu faktör toplam varyansın %47,3’lük kısmını açıklamaktadır. Elde edilen tek faktör “konuşma tutumu” olarak isimlendirilmiştir. Bu tek faktör yapısı için Cronbach alpha değeri .91 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar ışığında yapılan doğrulayıcı faktör analizine (DFA) göre ise ölçeğin; uyum katsayılarına bakıldığında modelin veri setine iyi

uyum sağladığı görülmüştür ($\chi^2/sd = 1,70$; CFI = .97; GFI = .91; NFI = .96; NNFI = .97; RMSEA = .078).

Konuşma iletişim ve anlaşmanın temel unsuru olması nedeniyle oldukça önemlidir. Zira bireyler toplumda yaşamak, eğitim süreçlerine katılmak ve başarılı olmak için iletişime ve anlaşmaya ihtiyaç duyarlar. Bu durum; aileden sonra öğretim süreçlerini yönlendirecek ve kişilere yol gösterecek bireylerin yetişme sürecine dikkat çekmeyi gerekli hale getirmektedir. Özellikle öğretim sürecinde öğrencisine katkı sağlaması gereken öğretmen adaylarının bu becerilerinin ne durumda olduğu üzerinde durulması ve titizlikle incelenmesi gereken bir konudur. Bu anlamda ölçeğin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aydın, S. İ. (2013). Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterliklerine ilişkin ölçek geliştirme çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Sayı 14,33-46.
- Aydoğan, R. (2008). *Okumaya karşı olumlu ve olumsuz tutum, 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde kullandıkları okuduğuna anlama stratejileri ve yaratıcılık düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Bağcı, H. (2007). *Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatım derslerine yönelik tutumları ile yazma becerileri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal Bilimler için veri analizi elkitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorumu*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğan, B., ve Çermik, H. (2016). Kitap okumaya yönelik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Education Sciences*, 11(4), 168-183.
- Eroğlu, A. ve Kalaycı, Ş. (edt.). (2008). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Jöreskog, K. G. ve Sörbom, D. (2006). *LISREL 8.80 for Windows [Computer Software]*. Lincolnwood, IL: Scientific Software International, Inc.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Basım Yayım ve Dağıtım.
- Kılınç, A. ve Şahin, A. (2013). *Konuşma Eğitimi*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Kinay, İ. ve Özkan, E. (2014). Öğretmen adayları için konuşma kaygısı ölçeği (öakkö) geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 9(5). 1747-1760.
- Matsunaga, M. (2010). How to factor-analyze your data right: Do's, don'ts, and how-to's. *International Journal of Psychological Research*, 3(1), 97-110.
- Morgan, C.T. (1991). *Psikolojiye giriş*. (Çev. Arıcı, H., Aydın, O. ve ark.), Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Owen, F. K. ve Bugay, A. (2014). İletişim Becerileri Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2). 51-64.
- Özkan, E., ve Kinay, İ. (2015). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi (Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4 (3), 1290-1301.
- Sevim, O. (2012). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeği: bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies*, 7(2), 927-937.

-
- Stanfield, G. M. (2006). *Incentives: The effects on reading attitude and reading behaviors of third-grade students*. Georgia College and State University.
- Susar Kırmızı, F. (2012). Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 7/3, p. 2353-2366.
- Sübaşı, G. (2016). Etkileşim kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik: çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(19). 35-40.
- Şahinli, A. (2008). *Hikâye okumanın okuduğunu anlamaya ve Türkçe dersine yönelik tutuma etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şeker, H. ve Gençdoğan B. (2006). *Psikolojide ve Eğitimde Ölçme Aracı Geliştirme*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate Statistics* (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2007). *Konuşma eğitimi*, Ankara: Öncü Kitap.
- Yıldız, D.Ç. ve Yavuz, M. (2012). Etkili konuşma ölçeği: bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Studies*, 7(2), 319-334.
- Yurdugül, H. (2012). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerlik indeksinin kullanımı. <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~yurdugul.pdf> adresinden 28.10.2016 tarihinde indirilmiştir.
- Warner, R. M. (2012). *Applied statistics: from bivariate through multivariate techniques: from bivariate through multivariate techniques*. UK: Sage.